

Sprawa C-606/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

30 września 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour d'appel de Paris (Francja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

17 września 2021 r.

Wnioskodawca, strona pozwana, strona wnosząca apelację, strona przeciwna w postępowaniu kasacyjnym:

Doctipharma SAS

Druga strona postępowania, strona skarżąca, strona przeciwna w postępowaniu apelacyjnym, strona wnosząca kasację:

Union des Groupements de pharmaciens d'officine (UDGPO)

Przy udziale:

Pictime SAS prowadzący działalność pod marką „Coreyre”

1. Informacje i przedmiot sporu:

- 1 Spółka Doctipharma stworzyła platformę internetową „www.doctipharma.fr”, prowadzoną przez hostingową spółkę Pictime, za pośrednictwem której użytkownicy internetu mogą kupować na stronach aptek internetowych produkty lecznicze i leki sprzedawane bez recepty, działając w następujący sposób: użytkownik internetu wypełnia formularz, dzięki któremu może utworzyć konto klienta poprzez przekazanie danych osobowych umożliwiających jego identyfikację i dostęp do stron dowolnych aptek internetowych. Założenie tego konta obowiązkowo obejmuje wskazanie apteki, w której klient odbierze swoje zakupy i z którą powiąże swoje konto. Platforma internetowa *www.doctipharma.fr* oferuje produkty lecznicze niewymagające recepty w formie zarejestrowanego

katalogu produktów leczniczych, które klient może wybrać celem zamówienia. Każdy może zamówić produkty lecznicze w taki sposób, przy czym to platforma internetowa *www.doctipharma.fr* przedstawia produkty lecznicze bez recepty zaproponowane przez apteki w postaci wybranej gamy produktów wraz z cenami i przekazuje zamówienie do tych farmaceutów, którzy udostępniają swoją stronę internetową poprzez tę platformę. Zapłata ceny sprzedaży odbywa się poprzez jednolity system płatności wspólny dla wszystkich aptek za pomocą specjalnego konta. Po finalizacji zamówienia pojawia się następujący komunikat „Dziękujemy za złożenie zamówienia. Zamówienie nr [...] w kwocie [...] EUR zostało przekazane do apteki. Na niniejsze konto zostanie wysłana wiadomość oraz na adres *H pignerol@gmail.com* informacja o finalizacji sprzedaży potwierdzająca jak najszybszą realizację zamówienia”.

- 2 Union des Groupements de pharmaciens d’officine (unia grup farmaceutycznych, zwana dalej „UDGPO”) twierdzi, że proces sprzedaży przez Internet zaproponowany aptekom przez spółkę Doctipharma pozwala jej na udział w handlu elektronicznym produktami leczniczymi bez posiadania statusu farmaceuty. UDGPO uważa, że taka działalność handlowa jest nielegalna i żąda jej zaprzestania.
- 3 Wyrokiem z dnia 31 maja 2016 r. tribunal de commerce de Nanterre (sąd gospodarczy w Nanterre) orzekł, że platforma *www.doctipharmia.fr* jest nielegalna w odniesieniu do sprzedaży produktów leczniczych i co do zasady nakazał spółce Doctipharma zaprzestania elektronicznego handlu produktami leczniczymi na tej platformie.
- 4 Doctipharma wniosła sprawę do cour d’appel de Versailles (sądu apelacyjnego w Wersalu), który uchylił to orzeczenie wyrokiem z dnia 12 grudnia 2017 r. (<https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000036352460>). Cour d’appel de Versailles stwierdził, że platforma *www.doctipharma.fr* jest legalna, ponieważ zamówienia produktów leczniczych przez użytkowników internetu, które jedynie przechodzą przez platformę stworzoną przez spółkę Doctipharma jako wsparcie techniczne dla stron internetowych aptek, są odbierane przez samych farmaceutów, bez żadnej ingerencji z jej strony w ich przetwarzanie, ponieważ sporna platforma umożliwia bezpośredni kontakt klientów z aptekami stacjonarnymi.
- 5 Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2019 r. (ECLI:FR:CCASS:2019:CO00586), Cour de cassation (sąd kasacyjny) uchylił wyrok wydany przez cour d’appel de Versailles i skierował sprawę do ponownego rozpoznania przez cour d’appel de Paris. Wnioskiem z dnia 19 sierpnia 2019 r. Doctipharma skierowała sprawę do sądu odsyłającego.

2. Rozpatrywane przepisy:

A. *Prawo Unii*

Dyrektywa 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/62/UE z dnia 8 czerwca 2011 r., zmieniającą dyrektywę 2001/83/WE w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi – w zakresie zapobiegania wprowadzaniu sfałszowanych produktów leczniczych do legalnego łańcucha dystrybucji) (zwana dalej „dyrektywą o produktach leczniczych stosowanych u ludzi”):

6 Artykuł 85c stanowi:

„1. Bez uszczerbku dla przepisów krajowych zakazujących oferowania ludności w sprzedaży na odległość, w drodze usług społeczeństwa informacyjnego, produktów leczniczych wydawanych na receptę, państwa członkowskie zapewniają, by produkty lecznicze były oferowane w sprzedaży na odległość w drodze usług społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego przy zachowaniu następujących warunków:

[...]

2. Państwa członkowskie mogą wprowadzić uzasadnione względami ochrony zdrowia publicznego warunki detalicznego dostarczania na ich terytorium produktów leczniczych oferowanych ludności w sprzedaży na odległość w drodze usług społeczeństwa informacyjnego.

[...]

6. Bez uszczerbku dla dyrektywy 2000/31/WE i dla wymogów ustanowionych w niniejszym tytule państwa członkowskie podejmują działania niezbędne do zapewnienia, by osoby oferujące ludności produkty lecznicze w sprzedaży na odległość w drodze usług społeczeństwa informacyjnego i działające na ich terytorium, a niebędące osobami, o których mowa w ust. 1, podlegały skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym sankcjom”.

B. *Prawo francuskie*

Code de la santé publique (Kodeks zdrowia publicznego)

7 Artykuł L-5125–25 stanowi:

„[...]”

Zabrania się farmaceutom przyjmowania zamówień na leki [...] poprzez zwyczajowo działających pośredników oraz angażowania się w sprzedaż i dostarczanie do domu leków, produktów lub wyżej wymienionych przedmiotów, których zamówienie odbywa się w takiej formie”.

8 Artykuł L-5125–26 stanowi:

„Zabroniona jest sprzedaż konsumencka wszystkich leków [...] za pośrednictwem domów sprzedaży komisowej, grup zakupowych lub zakładów będących własnością lub zarządzanych przez osoby nieposiadające jednego z dyplomów, świadectw lub innych tytułów, o których mowa w art. L. 4221–1”.

3. Stanowiska stron:

A. *Doctipharma*

- 9 Doctipharma twierdzi, że jej działalność polega na projektowaniu i technicznym utrzymywaniu wspólnej platformy przeznaczonej dla aptek stacjonarnych w celu umożliwienia im edytowania i korzystania z ich strony internetowej, za pomocą której prowadzona jest elektroniczna sprzedaż produktów leczniczych bez recepty, zgodnie z przepisami regulującymi internetową sprzedaż produktów leczniczych. Internetowa sprzedaż produktów zdrowotnych odbywa się wyłącznie pomiędzy danym farmaceutą i użytkownikami internetu.
- 10 Doctipharma kwestionuje nałożony na nią zakaz na podstawie art. L. 5125–25 i L. 5125–26 kodeksu zdrowia publicznego. Doctipharma stwierdza, że sądy francuskie powinny dokonać wykładni art. L.5125–25 akapit drugi i art. L.5125–26 kodeksu zdrowia publicznego w świetle art. 85c dyrektywy o produktach leczniczych stosowanych u ludzi w celu określenia, czy wynikający z tych przepisów zakaz pośrednictwa przy sprzedaży produktów leczniczych powinien mieć zastosowanie do prowadzonej przez nią działalności, o której to twierdzi, że ogranicza się do projektowania i technicznego utrzymywania wspólnej platformy przeznaczonej dla aptek stacjonarnych w celu umożliwienia edytowania i korzystania z ich strony internetowej.
- 11 Doctipharma proponuje, aby zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem o wykładnię art. 85c dyrektywy o produktach leczniczych stosowanych u ludzi, w szczególności w celu uzyskania odpowiedzi, czy zakazanie jej działalności na podstawie art. L. 5125–25 i L. 5125–26 kodeksu zdrowia publicznego, jest uzasadnione względami ochrony zdrowia publicznego w rozumieniu art. 85c dyrektywy o produktach leczniczych stosowanych u ludzi, i z drugiej strony, czy art. 85c dyrektywy o produktach leczniczych stosowanych u ludzi zezwala na prowadzenie działalności „usługowej społeczeństwa informacyjnego”, którą oferuje Doctipharma.

- 12 Spółka Doctipharma podkreśla, że te pytania są nowe. Twierdzi, że rozwiązanie przyjęte w wyroku z dnia 20 grudnia 2017 r., *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981) opiera się na okolicznościach właściwych dla tej sprawy, a w szczególności na okoliczności, że brak aplikacji opracowanej przez Ubera uniemożliwia kierowcom świadczenie usług przewozowych oraz że Uber wywiera decydujący wpływ na warunki, na jakich kierowcy ci świadczą usługi.
- 13 Wyrok z dnia 1 października 2020 r., *A (Reklama i sprzedaż produktów leczniczych przez Internet)*, C-649/18, EU:C:2020:764, dotyczący skuteczności francuskich ograniczeń w dziedzinie reklamy w celu sprzedaży produktów leczniczych spółce mającej siedzibę w państwie członkowskim innym niż Francja, która sprzedaje je za pośrednictwem swojej strony internetowej przeznaczonej dla francuskich konsumentów, dotyczy zupełnie innego zagadnienia niż to będące przedmiotem sporu. Spółka Doctipharma wskazuje jednak, że wyrok ten ma znaczenie dla niniejszego sporu, ponieważ Trybunał uznał, iż „usługa sprzedaży produktów leczniczych przez Internet, taka jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, może stanowić usługę społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31, a tym samym być objęta zakresem stosowania tej dyrektywy w odniesieniu do wymogów mających zastosowanie do tej usługi, które wchodzą w zakres »dziedziny podlegającej koordynacji« w rozumieniu art. 2 lit. h) wspomnianej dyrektywy” (pkt 33).

B. *Pictime*

- 14 Spółka Pictime, która prowadzi stronę www.doctipharma.fr, wnosi o umorzenie postępowania wobec niej i obciążenie UDGPO kosztami postępowania.

C. *UDGPO*

- 15 Żądania UDGPO zostały uznane za niedopuszczalne.

4. Ocena sądu odsyłającego:

- 16 Spór dotyczy sprzedaży na odległość drogą elektroniczną (lub sprzedaży internetowej) produktów leczniczych stosowanych u ludzi niewymagających recepty („bez recepty”).
- 17 Zgodnie z art. 85c dyrektywy o produktach leczniczych stosowanych u ludzi państwa członkowskie zapewniają, by produkty lecznicze były oferowane w sprzedaży na odległość w drodze usług społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu dyrektywy 98/34. Ustęp 2 tego artykułu pozwala państwom członkowskim na wprowadzenie uzasadnionych względami ochrony zdrowia publicznego warunków detalicznego dostarczania na ich terytorium produktów leczniczych oferowanych ludności w sprzedaży na odległość w drodze usług społeczeństwa informacyjnego.

- 18 Francuski kodeks zdrowia publicznego co do zasady zakazuje osobom, które nie posiadają dyplomu farmaceuty, wykonywania działalności polegającej na pośrednictwie między aptekami stacjonarnymi i klientami (art. L. 1525–25 i L.1525–26).
- 19 Rozstrzygnięcie wyroku z dnia 20 grudnia 2017 r., Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981), zgodnie z którym „usługę pośrednictwa należy zatem uznać za integralną część złożonej usługi, której głównym elementem jest usługa przewozowa, wobec czego należy zakwalifikować ją nie jako »usługę społeczeństwa informacyjnego« w rozumieniu art. 1 pkt 2 dyrektywy 98/34, do którego odsyła art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31, ale jako »usługę w dziedzinie transportu« w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. d) dyrektywy 2006/123” (pkt 40), nie może być przeniesione na niniejszą sprawę. Rozstrzygnięcie to zostało bowiem przyjęte po konkretnej analizie okoliczności właściwych dla tej sprawy.
- 20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał bowiem „że usługa pośrednictwa świadczona przez przedsiębiorstwo Uber polega na selekcjonowaniu właścicieli pojazdów niebędących zawodowymi kierowcami, którym przedsiębiorstwo to dostarcza aplikację, bez której, po pierwsze, kierowcy ci nie świadczyliby usług przewozowych, a po drugie, osoby chcące przebyć trasę miejską nie miałyby dostępu do usług owych kierowców. Co więcej, Uber wywiera decydujący wpływ na warunki, na jakich kierowcy ci świadczą usługi. Co się tyczy tej ostatniej kwestii, okazuje się w szczególności, że Uber określa – za pomocą aplikacji o tej samej nazwie – przynajmniej maksymalną cenę danego przewozu, że przedsiębiorstwo to pobiera tę cenę od klienta, a następnie przekazuje jej część właścicielowi pojazdu niebędącemu zawodowym kierowcą i że sprawuje ono pewną kontrolę w odniesieniu do jakości pojazdów i ich kierowców, a także do zachowania tych ostatnich, przy czym kontrola taka może w stosownym wypadku skutkować wykluczeniem danego kierowcy ze świadczenia usług przewozowych” (pkt 39). Tych cech nie odnajduje się w niniejszej sprawie, ponieważ apteki stacjonarne zajmują się przecież zawodowo sprzedażą produktów leczniczych, tak więc w przypadku tej działalności sprzedaż na odległość drogą elektroniczną stanowi wyłącznie jej rozszerzenie. Ponadto nie wydaje się, że Doctipharma angażuje się w ustalanie cen produktów leczniczych sprzedawanych drogą elektroniczną. Doctipharma zaprzecza, że proponowane przez nią rozwiązanie narusza monopol aptek w zakresie sprzedaży produktów leczniczych.
- 21 Wyrok z dnia 1 października 2020 r., A (Reklama i sprzedaż produktów leczniczych przez Internet), C-649/18, EU:C:2020:764, nie ma znaczenia dla niniejszego sporu, ponieważ dotyczy zgodności ograniczeń francuskich w dziedzinie reklamy produktów leczniczych z art. 85c dyrektywy o produktach leczniczych stosowanych u ludzi.
- 22 Cour de cassation (sąd kasacyjny) zmienił wyrok wydany przez cour d’appel de Versailles (sąd apelacyjny w Wersalu), ponieważ ten ostatni sąd nie wyciągnął wniosków ze swoich ustaleń, zgodnie z którymi działalność prowadzona przez Doctipharma na jej stronie internetowej polegała w szczególności na

umożliwieniu nawiązywania kontaktu między aptekami stacjonarnymi a klientami w celu sprzedaży produktów leczniczych. Cour de cassation jest zdania, że z powyższego wynika, iż Doctipharma pełni rolę pośrednika i w ten sposób uczestniczy w elektronicznej sprzedaży produktów leczniczych, chociaż nie jest farmaceutą, wbrew zakazom ustanowionym w art. L.5125–25 i L.5125–26 kodeksu zdrowia publicznego.

- 23 Pytania, które Doctipharma proponuje przedłożyć Trybunałowi Sprawiedliwości, zakładają inną wykładnię art. L.5125–25 i L.5125–26 kodeksu zdrowia publicznego niż została przyjęta przez Cour de cassation w przedmiocie zakazu pośrednictwa i bardziej ogólnie zakazu udziału osób trzecich w sprzedaży produktów leczniczych niewymagających recepty, wynikającego z wykładni art. 85c dyrektywy 2011/62/WE, zgodnie z którym produkty lecznicze wydawane bez recepty mogą być oferowane ludności w sprzedaży na odległość.
- 24 Wydaje się, że dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu konieczne jest przedłożenie Trybunałowi Sprawiedliwości pytań prejudycjalnych przedstawionych poniżej.

5. Pytania prejudycjalne:

- 25 Cour d'appel (sąd apelacyjny) przedkłada następujące pytania prejudycjalne:
- Czy działalność prowadzoną przez Doctipharma, taką jak została wskazana w niniejszym wyroku, wykonywaną poprzez jej stronę internetową *www.doctipharma.fr*, należy uznać za „usługę społeczeństwa informacyjnego” w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 98/34/WE z dnia 22 czerwca 1998 r.?
 - Czy w takim przypadku działalność prowadzona przez Doctipharma, taka jak została wskazana w niniejszym wyroku, wykonywana poprzez jej stronę internetową *www.doctipharma.fr*, wchodzi w zakres stosowania art. 85c dyrektywy europejskiej [2001/83/WE] z dnia 6 listopada 2001 r., zmienionej dyrektywą [2011/62/UE] z dnia 8 czerwca 2011 r.?
 - Czy art. 85c dyrektywy z dnia 6 listopada 2001 r., zmienionej dyrektywą z dnia 8 czerwca 2011 r., należy interpretować w ten sposób, że stanowi on uzasadnione względami ochrony zdrowia publicznego, wynikające z wykładni art. L. 5125–25 i L. 5125–26 kodeksu zdrowia publicznego ograniczenie działalności prowadzonej przez Doctipharma, takiej jak została wskazana w niniejszym wyroku, wykonywanej poprzez jej stronę internetową *www.doctipharma.fr*?
 - Jeśli nie, to czy art. 85c dyrektywy z dnia 6 listopada 2001 r., zmienionej dyrektywą z dnia 8 czerwca 2011 r., należy interpretować w ten sposób, że zezwala on na działalność prowadzoną przez Doctipharma, taką jak została wskazana w niniejszym wyroku, wykonywaną poprzez jej stronę internetową *www.doctipharma.fr*?

- Czy w takim przypadku zakaz prowadzenia działalności przez Doctipharma, wynikający z dokonanej przez Cour de cassation wykładni art. L. 5125–25 i L. 5125–26 kodeksu zdrowia publicznego, jest uzasadniony względami ochrony zdrowia publicznego w rozumieniu art. 85c dyrektywy z dnia 6 listopada 2001 r., zmienionej dyrektywą z dnia 8 czerwca 2011 r.?
- Jeśli nie, to czy art. 85c dyrektywy z dnia 6 listopada 2001, zmienionej dyrektywą z dnia 8 czerwca 2011 r., należy interpretować w ten sposób, że zezwala on na prowadzenie działalności „usługowej społeczeństwa informacyjnego”, którą proponuje Doctipharma?

DOKUMENT ROBOCZY